

Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Teaterladan

Teaterladan i Hedemora är en kulturhistoriskt mycket intressant byggnad. Det är förmodligen Sveriges bäst bevarade teaterlada. Byggnadens röda timrade fasad utgör en viktig del i stadsmiljön i stadens äldre delar och den bevarade teatersalongen gör den unik i sitt slag. Teaterladan byggnadsminnesförklarades 1964.

Beskrivning

Historik

Teaterladan i Hedemora uppfördes på 1820-talet av en av stadens grosshandlare. Bottenvåningen och första våningen var avsedda som spannmålsmagasin och vinden inreddes till teater. Hedemoras långa historia som livlig marknadsplats är troligen anledningen till att byggnaden kom att inrymma teaterutrymmen, för att hålla marknadsbesökarna med underhållning.

Första föreställningen på Teaterladan i Hedemora hade premiär i februari 1829. Här spelades teater fram till 1888. De föreställningar som erbjöds Hedemoraborna var bland annat "Gustaf Vasa", "Andesynerna vid Ruinerna vid Slottet Finmare", "En koja och ditt hjerta" och "En lurad källarmästare." Teatern användes till sångspel, dramer, vaudevill, konserter och lustspel, men även av trollerikonstnärer och jonglörer.

År 1888 övertog Frälsningsarmén lokalerna och teatern genomgick då en genomgripande förändring. Från 1904 ägdes byggnaden sedan av en grosshandlare under ett antal år. Inför stadens 500-årsjubileum 1946 bildades en kommitté för teaterns restaurering. Med donerade medel och stora arbetsinsatser kunde teaterladan restaureras och återfå sin ursprungliga funktion. Teatern återinvigdes 20 juni 1946 under firandet av stadens jubileum.

1966 reparerades yttertak, kulisser och fonddekorationer och byggnaden fick ny elektrisk installation.

Teatern har gästats av Dramaten, Riksteatern med flera och används även för olika evenemang.

Miljöbeskrivning

Teaterladan ligger i centrala Hedemora stad, i korsningen Gussarvsgatan/Rådstugränd. Byggnaden ligger inom riksintresset för kulturmiljövården Hedemora stadskärna, vilken präglas av småskalig trähusbebyggelse uppkommen under 1600–1700- och 1800-talen.

**Figur 1. Stadsmiljön kring Teaterladan längs Gussarvsgatan.
Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.**

Byggnadsbeskrivning

Hedemora teaterlada uppfördes på 1820-talet och är grundlagd på en stenmur. Byggnaden är knuttimrad med rektangulära knutskallar och har ett mansardtak täckt med falsad plåt. Bottenvåningen är indelad i tre stora rum. Den sydvästra väggen i liggtimmer hålls ihop av stående stockar och bultar. På första våningen har det ursprungligen funnits en klädloge.

Teaterladans kulisser och ridå är målade på operans ateljéer. Dekorationerna har tillverkats av konservator Nilson. Väggarna är beklädda med karduspapper av dåtidens kvalitet och har målats rosa enligt 1700-talets ideal, en kulör som fanns bevarad på en av stockarna. Taket är gråmålat. Under senare tid har en trappa byggts i mellanvåningen som leder till bottenvåningen.

Under restaureringen på 1940-talet gjordes en ny sufflörlucka enligt den gamla utsågningen i scengolvet och nya bänkar snickrades efter bevarad modell. Dekorationer med Thaliaemblem gjordes på prosceniet och läktarbarriären. Prosceniet med sina oxögon och originaldekor härrör från den ursprungliga teatern.

1961 anordnades elektrisk uppvärmning och sanitär utrustning. De två klädlogerna i mellanvåningen utökades med ytterligare två. I andra våningen inreddes ett museum till minne av Hedemorabördige skådespelaren August Lindberg (1846–1916).

Figur 2. Den välbevarade teatersalongen. Foto: Länsstyrelsen i Dalarans län.

Figur 3. Den sydvästra väggen mot Rådstugränd. Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 4. Teaterladans tjärade dörrar och fönsteromfattningar mot Gussarvsgatan. Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Figur 5. Rödfärgade timmerfasader med rektangulära knutskallar. Foto: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

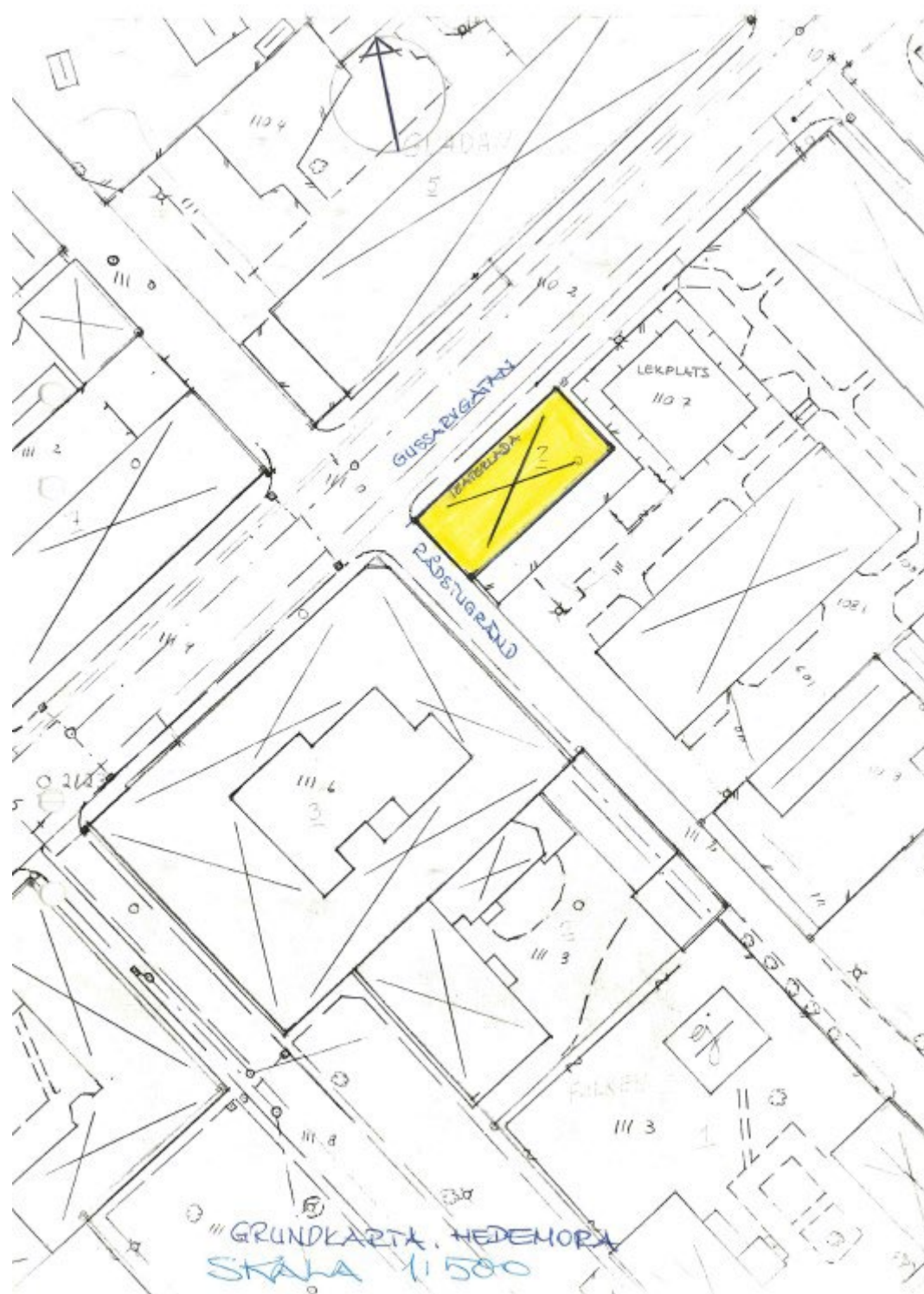
Byggnadsminnesförklaring

Motivering till byggnadsminnesförklaringen

Enär Hedemora teaterlada bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskicka och med hänsyn härtill är att anse såsom synnerligen märklig samt under beaktande av vad i övrigt i ärendet framkommit, förklarar riksantikvariens jämlikt 1 § lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen Hedemora teaterlada på tomten nr 2 inom kvarteret Svalan i Hedemora för byggnadsminne.

Skyddsbestämmelser

1. Byggnaden må ej utan riksantikvariens samtycke flyttas, rivs eller eljest till sitt yttre ombyggas eller förändras.
2. Byggnaden må ej utan riksantikvariens samtycke till sitt inre ombyggas, förändras eller repareras.
3. Byggnaden skall ägnas för dess bestånd erforderligt löpande underhåll.

Figur 6. Teaterladan utmärkt i gult på grundkarta.

Administrativa fakta

Kommun: Hedemora

Fastighetsbeteckning: Svalan 2

Byggnadsminnesförklaring: 1964.10.09

Tillgänglighet: Öppet för allmänheten genom evenemang och bokningar.

[Teaterladan beslut 1964.10.09](#)

[Teaterladan i Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister](#)